

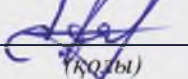

Жүргізілген кеңестер туралы Есеп

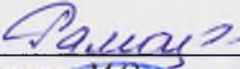
тақырыбы: «Егістік алқаптың агрохимиялық картограммаларын жаңарту»
«Жер ресурстарын тиімді пайдалану, оның ішінде топырақ құнарлылығын
сақтау және арттыру тәсілдері, ауыспалы егістерді сақтау» бағыты бойынша

Өткізу күні:
«10» желтоқсан 2023 жыл

Кеңес беру өткізілген орын:
Алматы облысы, Талғар ауданы,
Нұра а.о., ТОО ЗАКП «Амиран»

Эксперт: Дүйсеков С.Н.

«Ө.О. Оспанов атындағы Қазақ
Топырақтану және агрохимия
ғылыми-зерттеу институты» ЖШС
Басқарма Торайымы

 Р.Х. Рамазанова
қолы: М.О.

Есептің құрылымы

1) кеңес беруді қажет ететін мәселе немесе мәселелер шеңбері:

Ауыл шаруашылығы жерлерін кешенді агрохимиялық зерттеу-караудың қорытынды мақсаты топырақты ірі ауқымды карталар мен такырыптық картограммалар жасау болып табылады. Оларды пайдаланбай шаруашылықты ұтымды жүргізу, өндірісте топырақтың табиғи және тиімді құнарлылығын пайдалану мүмкін емес.

Картограмма - бұл схемалық ауылшаруашылық картасы. Мазмұнына байланысты олар декодтау және ұсыну болуы мүмкін. Декодтау картограммалары топырақ жамылғысының жеке маңызды қасиеттерін көрсетеді. Ұсынылатын картограммаларға топырақтың өндірістік топтамасының картограммалары, топырақтың қышқылдығы және олардың әктелу қажеттілігі және т. б. жатады.

Топырақты зерттеу материалдары ауыл шаруашылығы алқаптарының аудандарын, аумақты шаруашылық жерге орналастыруды, сараланған агротехниканы әзірлеуді, дақылдарды іріктеуді, мелиорациялық және техникалық әсер етуді қажет ететін топырақты анықтауды, топырақты бағалау және жерді экономикалық бағалау үшін қажет.

2) қызметті жақсарту жөніндегі кеңейтілген дәлелдер мен ұсыныстарды қамтуы тиіс қойылған мәселені немесе мәселелер шеңберін шешу жөніндегі сарапшының ұсыныстары:

Агрохимиялық картограмма – бұл зертханалық зерттеулердің барлық нәтижелері, зерттелетін аумақтың легендасы және оған қолданылатын басқа да семантикалық деректері бар дәл (әлемдік орналасу координаттар жүйесінде байланған), қолдануға оңай және жоғары сапалы егістіктер картасы.

Бұл жалпы зерттеу аймағының ғана емес, сонымен қатар әрбір элементарлық учаскенің әлеуетті және тиімді құнарлылығын көрнекі түрде бағалаудың прогрессивті әдісі (учаскенің өлшемі тапсырыс берушінің таңдауына байланысты). Картограмма сондай-ақ топырақ жамылғысының жалпы жағдайын оңайлатылған бағалау үшін, сондай-ақ бүкіл ауыл шаруашылығы (немесе вегетациялық) маусымында егіншілік жүйесінде белсенді пайдалану үшін құрастырылған.

Кез келген көрсеткіштер бойынша агрохимиялық картограмма құрастырылады. Топырақ құнарлылығы көрсеткіштерінен (N, P, K, гумус, рН), сондай-ақ топырақ жамылғысының тұздануы, қоршаған ортаның экологиялық жағдайының көрсеткіштеріне дейін (ауыр металдар және т.б.).

Тыңайтқыш дозасын дұрыс анықтау – дақылдардан алынатын өнімнің қалыптасуының басты шарты болып саналады. Тыңайтқыш дозасы көптеген агротехникалық шараларды жүзеге асырумен тығыз байланысты. Ол үшін дақылдар мен олардың сорттарының биологиялық ерекшеліктерін, табиғи жағдайлар мен топырақ құнарлылығын, топырақты мелиорациялауды, агротехникалық жағдайларды ескеру керек.

Агрохимиялық тексеруді жүргізу – орманды далалы және далалы аймақтарда 1:25000, шөлейт аймақта 1:50000, суармалы егістік пен таулы

облыстарда 1:5000 масштабтарда жүзеге асырылуы тиіс. Біздің республикамызда тәлімі жерлерде дара учаскесінің көлемі 50 га, ал суармалы жерлерде 3-5 га аралығында болуы тиіс. Дара учаскелердің пішіні негізінен тік бұрышты және ені ұзындығынан екі еседей қысқа болғаны дұрыс. Агрохимиялық картограммалардың жарамдылық мерзімі 3-5 жыл. Өйткені топырақтағы өсімдіктерге қолжетімді негізгі қоректік элементтер, гумус және топырақтың құрамындағы тұздар өте жылжымалы болып келеді. Бірнеше жылдың ішінде үнемі егістікке дақылдарды өсіргеннен, және оларға әртүрлі тыңайтқыштардың түрлі дозаларын қолданғаннан топырақтың химиялық құрамы өзгеріп отырады. Дақылға қолданылатын тыңайтқыштардың тиімділігін арттыру үшін агрохимиялық сараптама жасап, тыңайтқыштардың түрін, дозасын және нормасын картограммамен қолдау керек. Өйткені топырақ құрамында кейбір элементтердің мөлшері өсірілетін дақылдарға байланысты жеткіліксіз немесе керсінше мөлшерінен артық болуы мүмкін.

3) өндіріс көлемін ұлғайту/өнімділікті арттыру/шығындарды азайту және т.б. сандық көрсеткіштерді көрсете отырып, агроөнеркәсіптік кешен субъектісінің ұсыныстарды қолдану нәтижелері бойынша күтілетін нәтиже;

«Амиран» ЖШС өзінің егістік алқаптарының агрохимиялық картограммасын соңғы рет 2019 жылы жасатқан. Бүгінгі күнге дейін осы картограммамен жұмыс істеп келеді. Біз осы картограмманы жаңартуды ұсындық. Суармалы жерлерде егін өсіру үшін агрохимиялық картограммаларды қолдана отырып тыңайтқыш жүйесін қолдануды, ауыспалы егіс пен орынды механикалық өңдеуді қамтитын кешенді шаралар қажет.

2021 жылдан бері тыңайтқыштарды субсидиялау бір шартпен беріледі. Біріншіден, субсидиялау ақпараттық жүйесінде жердің электронды агрохимиялық картограммасын тіркеу керек.

Онда тестілеу орталығында хабарланғандай, кемінде 6 көрсеткіш болуы керек. Біз фосфордың, калийдің және күкірттің жылжымалы формалары, судың немесе тұз сүзінділерінен алынған рН мәндері, нитратты немесе жеңіл ыдырайтын немесе сілтілі гидролизденген азот және гумус туралы айтып отырмыз.

Картограммасыз ауыл шаруашылығы жерлерінің құнарлылығын арттыру бойынша агрохимиялық, агротехникалық, эрозияға қарсы және басқа да шаралардың жалпы ұтымды кешенін әзірлеу мүмкін емес.

Ауыл шаруашылығында ғылыми негізделген агротехникалық шараларды және тыңайтқыштарды пайдалану тиімділігі мен өнімділікті бүгінгі нәтижемен салыстырғанда 1,5-2 есе немесе одан да жоғары арттырады. Тыңайтқыш жүйесін агрохимиялық картограммаларға сәйкес қолданудың басқа да артықшылықтары бар. Олардың ішінде қоршаған ортаның химиялық ластануын азайту, өнімнің сапасы, демек оның қауіпсіздігі де артады.

4) Кеңес беруге қатысты фотосуреттер;

